

Fejlesztő neve:

CSÓKE RENÁTA

Tanóra / modul címe:

RENEZÁNSZ KÁRPIT – VIASZ BATIKKAL

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása; A téma és a módszer összekapcsolásának indoklása:

Kézműves technikák – viasz batik című órához Katona Júlia Kreatív Díszítőművészeti Mintakönyve (Typotex Kiadó, 2001) szolgáltatta az ötletet. Nagyon szeretem ezt a kiadványt, mert az egyes korszakok jellegzetes motívumainak megismerése mellett lehetőség van az áttekinthető szemléltető ábrák révén azok megszerkesztésére is. Ebben az esetben viszont a reneszánszkor díszítőművészetét egy másik eljárás, a viasz batik segítségével rekonstruáltuk. Ez egy indonéz eredetű textilfestési eljárás, amiben a mintát viasszal való kitakarással hozzuk létre – ahol viasz kerül az anyagra, ott a festék nem fogja be a textilt. (Ismert batik technika még a kötözős és a maratásos batik is.) E korszak izgalmas növényi és állati ornamentikája megfelelő (és nem éppen szokványos) háttérrel ad ahhoz, hogy ezt az ősi, kevésbé ismert díszítő módszert elsajátítsák a tanulók. Egy gazdagon díszített növényi mintás, főként palmettás textíliát választottam mintául (Eduard Herditle 1865-ös mintakönyve nyomán), melyből egy nagyméretű, két színből álló (fehér-szürke) kárpitot készítettünk.

2. Fejlesztendő kompetenciák:

Személyes kompetenciák

kreativitás, önkifejezés, az esztétikai értékek iránti fogékonyság, alkalmazkodás, megbízhatóság, lelkiismeretesség

Szociális kompetenciák

kommunikáció, együttműködés

Kognitív kompetenciák

megfigyelés, alkotás, deduktív gondolkodás

3. Korcsoport / évfolyam:

9. évfolyam, de bármely évfolyam lehet

4. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

Az elektronikus tervezéshez a Photo Shop ismerete szükséges, de négyzetháló segítségével is felnagyítható a munka, csak így jócskán megnövekszik a tervezés előkészületi ideje. A mintázat bonyolultsága miatt én az elektronikus előkészítést választottam.

5. Eszközigény:

Pamuttextil, viasz, textilfesték, edény a viaszhoz, rezsó, újságpapír, ecsetek, ceruza, vasaló

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

A feladat kb. 3-4 tanórát vesz igénybe, de szakköri keretek között is megvalósítható. A tervezés első lépéseit én tettem meg: a mintarajz JPG formátumú képét posztterezős eljárással (PosteRazor 1.2) megközelítőleg annyi A/4-es részre osztottam, ahányan vannak az osztályban. Nyomtatás után sorszámoztam a lapokat. Ez nagyon fontos. Az előkészület további része volt, hogy ugyanennyi A/4-es méretű vásznat is készítettem. Minden résztvevő kapott egy nyomatot és egy textil darabot.

A technika egyszerű, de a forró viasz használata veszélyes lehet, fegyelmelmezettséget, óvatosságot igényel.

Egyedül is dolgozhatnak a diákok, de sokkal gördülékenyebb a munka, ha párban készítenek egy-egy alkotást.

7. Lehetséges megoldások:

R

 1. Miután kiosztottuk a nyomatokat és a textildarabokat, mindkettőt sorszámozzuk a lapok egyik felső sarkában. A textillapok vagy kazetták végső összeállításánál ez döntő fontosságú lesz, mert pontatlanság, hiányosság esetén kisebb zűrzavar alakulhat ki.

J

 2. A mintarajzra ráhelyezzük a textilt. Egy nyomatra egy textil kerül. A részlet mintája átrajzolódik a textilen, eszerint kell pontosan átrajzolni a minta körvonalát.

 3. A viaszt felmelegítjük, és a munka alatt végig melegen tartjuk. A viasz optimális hőmérsékletére ügyelni kell!

 4. A mintát kitakarással hozzuk létre, tehát a motívumot (ami ebben az esetben fehér színű) ecset segítségével, vékonyan felvitt, meleg viasz réteggel fedjük le (a számozást is).

 5. A textilfesték csomagolásán lévő használati útmutatónak megfelelően elkészítjük a festéket. (Mi szürke festéket használtunk.)

Természetesen több árnyalat is létrehozható több viaszréteg alkalmazásával, ebben az esetben célszerű a világosabb színek felől haladnunk a sötétebbek felé.

 6. Ha megszilárdult a viasz, az anyagot festékes edénybe mártjuk.

 7. Lecsepegtetés után a viasz és a maradék víz eltávolításához újságpapír között vasaljuk az anyagot!

Márványhatást érhetünk el, ha festés előtt enyhén megtördeljük a viaszos felületet.

A törésvonalak mentén beszivárog a festék, és megfesti az anyagot. Érdeemes kísérletezni, mert nagyon érdekes felületeket alakíthatunk ki.

R

8. Feladat

Miután minden páros elkészítette a batikolt textil részletét, a számozást követve padokon, vagy a földön ideiglenesen összeállítjuk a teljes kárpitot azért, hogy végre teljességében szemléljük meg a közös munka szépségét.

9. Feladat

Utolsó lépések között a batikolt kazettákat össze kell varrni.

Az összevarrás eddig mindig rám hárult, de ügyesen varró diák(ok) ezt szintén megteheti(k).

A készre varrott kárpit hátulját érdemes kibélelni, így tartósabb, erősebb lesz a textil.

8. Szemléltetés:

9. Fejlesztő értékelés:

Ezekben a feladatokban döntő szerephez jut a fegyelmezett, pontos munkavégzés és a deduktív gondolkodás. Nem igényel komolyabb kézügyességet, mégis a fenti feltételek betartásával szokatlan, izgalmas textúrájú kompozíciók hozhatók létre, ami sikerélményt és további motivációt nyújt a diákoknak, továbbá a kollektív alkotás megtapasztalása a közösséget is erősíti.

10. Felhasználható irodalom:

1. Katona Júlia: Kreatív Díszítőművészeti Mintakönyv. Typotex Kiadó, 2001.
2. Tatai Erzsébet: Művészettörténeti ismeretek. Enciklopédia Kiadó, 2004.
3. Textilfestés, Sziget Kiadó Bt., 2005.

